

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Den skjulte krigen. — Foran tabernaklet. — Bønnens Apostolat. — Vår plikt mot dyrene. — Spørsmål og svar. — Bokanmeldelse. — † Fru Signe Berling. — Tollfri tanker. — Herhjemme. — Et lite kursus i kirkelatin.

Den skjulte krigen.

Preken på Bededagen i St. Dominikus kirke.

Av pater Finn Dominique Thorn. O. P.

Fra gammel tid av har det vært skikk i kirken å avholde visse bots- og bededager for på dem å bønnfalle Gud om miskunn og tilgivelse. Slike bededager er f. eks. 25. april, og de tre dagene før Kristi himmelfarts dag.

Bededagen i dag er innført i Danmark i 1686, og er således ikke av katolsk opprinnelse. Men i dag får denne bededagen en særlig betydning fordi vår biskop har forordnet at den helt skal vies til bønn om fred.

Hvis der noensinne har vært bruk for en bots- og bededag for å bønnfalle Gud om å forkorte de prøvelser han sender over menneskene, så er det vel i dag hvor vi står midt oppe i en av de frykteligste kriger som har herjet jorden.

I den bønn som vår biskop vil at vi skal be sammen i aftenandakten, står der: «Vi vet at vi har fortjent å bli straffet.» Det er den ånd som må besjele oss i dag: krigen er vår skyld, vi har fortjent den. Vår bønn må først og fremst være en bønn om tilgivelse for våre synder.

Det er en alminnelig almenmenneskelig erfaring at ethvert feiltrinn straffer seg selv. Omfanget av de ulykker som nå rammer oss, gir oss å forstå omfanget av de feiltrinn og synder som er deres årsak. Der kan enhver ransake sin samvittighet.

Når vi nå må gi avkall på mye av det mest nødvendige kommer det så ikke av, at vi hittil i så altfor høy grad har vært opptatt av å skaffe oss det mest mulige, endog av det mest overflødige og det minst nødvendige, i mat og klær og adspredelser og fornøyelser? Å spise og drikke og være glad har for mange mennesker vært den eneste mening med

livet. Alt som har kostet noe, alt som har krevet alvor og offer har man søkt å unngå.

I bønner som vi skal be i aften, nevnes der at vi har fortjent straffen først og fremst fordi vi har glemte Guds bud om søndagens helligholdelse og om renhet i og utenfor ekteskapet. Nettopp på disse to punkter har det vært aller mest synlig at menneskene har veket unav for alvor og offer. Derfor er vårt liv nå ikke bare preget av alvor, men av sorg og smerte. Fordi vi ikke har villet vite av offer og selvfornektelse er vårt liv nå blitt en lang oppofrelse av det vi pleier å betegne som nødvendig til livets opphold.

Vi hadde ikke tid eller lyst til å gå i kirke om søndagen. Det var for brysomt, og kanskje vi endog syntes det var for kjedelig. Jo, det kan være brysomt å stå opp søndag morgen for å komme i ½9-messen, mens alle andre ligger og sover. Det kan være kjedelig å sitte inne midt på formiddagen, mens alle andre går tur. Men mon det ikke kommer av at Gud ikke betyr noe større for oss? Og dette er det som gjør vanhelligelsen av søndagen så alvorlig: det er et bevis på hvor lite Gud betyr for oss. Ukens seks dager er vi opptatt av oss selv, av vårt arbeid, vårt hjem, vår fritid, våre adspredelser. Så ber Gud oss om noen timer om søndagen for å tenke på ham og dyrke ham, men det har vi ikke tid til, Vi har tid til å besøke våre venner. Men vi har ikke tid til å besøke Gud i hans kirke.

At gudstjenesten er kjedelig er ikke gudstjenestens skyld, men vår skyld. Gudstjenesten er i aller egentligste forstand den mest dramatiske handling som skjer på vår jord. Men hva gjør vi for å forstå at den er det? Gir vi oss tid til å studere Kirkens

liturgi? Setter vi oss inn i hvad messeofferet egentlig betyr? Det er ikke underlig hvis vi synes gudstjenesten er kjedelig, når vi ikke forstår dens rikdom og dens skjønnhet. Hvis vi i det hele tatt ikke forstår at hele vårt liv, alle våre handlinger, selv de mest dagligdagse, er en tjeneste for Gud, da forstår vi heller ikke verdien av den gudstjeneste over alle gudstjenester som vi kaller det hellige messeoffer. Hvis søndagen bare er en fridag, og ikke en helligdag, da blir den *vår* dag, og ikke *Guds* dag. Da bruker vi den for oss, og ikke for Gud, — fordi vi bare tenker på oss, og ikke bryr oss noe større om Gud. Da går vi til kirke bare når det setter oss selv i stemning.

Det annet punkt som vi trenger å be om tilgivelse for er urenhet i og utenfor ekteskapet.

En moderne krig betyr en fryktelig masse-nedslaktning av mennesker. Den forrige verdenskrigs døde telles i millioner. De som dør i denne krig telles i tusener pr. dag. All menneskenes energi og intelligens og teknikk står i disse dager i tilintetgjørelsens og dødens tjeneste. Men hvordan var det før krigen brøt ut? Sto da alt i livets tjeneste? *Det var det ikke gjorde!* De livsfremmede krefter, livsspirene i menneskelivet, ble bekjempet med oppbydelse av all menneskelig intelligens og videnskapelig teknikk. Livet ble enten holdt tilbake, eller hvis det begynte å spire ble det drept. Av og til tillot man seg den luksus å la livet vokse og gro. Men aldri ville man *tjene* livet. Livet skulle tjene foreldrenes egenkjærlighet: ett barn eller to ville man nok ha til å live opp i hjemmet. Men mere kunne man ikke ofre i livets tjeneste. Derfor må menneskene nå tjene døden. De har ikke *villet* livet. De har kjempet *mot* det. Derfor er døden nå blitt herre over menneskene. Men la oss være litt forsiktige med å beklage oss over det, hvis vi har vært blant dem som har vært livets motstandere. Hvis krigen fortsetter er det kanskje fordi den usynlige krigen mot livskildene og livskreftene fortsetter sitt ødeleggelsesverk. Det som vi nå ser for oss i all sin gru på Russlands sletter er intet annet enn det som i all sin gru har gått for seg i tusener, i millioner av hjem i hele den siviliserte verden: kampen mot livet. Er det da så underlig om Livets Herre sender sin straffedom som en syndflod over jorden?

Der er mange som sier: Der kan ikke være noen Gud, siden han tillater dette. Mon det ikke er riktigere å si: Hva hadde Gud vært hvis han ustraffet hadde tillatt den flom av synd som har herjet som en pest i millioner av hjem verden over. Hvis der er en rettfærdig Gud så *måtte* han straffe en så himmelropende skyld. Tenk på alle de tusener av uskyldige som er blitt drept i mors liv! Tenk på de millioner av menneskeliv som aldri er blitt til! *Alle* er medskyldige i denne sammensvergelse mot livet, enten i handling eller ved stilltiende samtykke. La oss derfor være forsiktige med å forarges over at Gud tillater krigen, all den stund den kristne sivilisasjon har tillatt den skjulte krigen mot livet.

I stedet for i anger og bot å innrømme at vi har fortjent Guds straffedom, går vi i rette med Gud og anmasser oss å tvile på hans rettfærdighet. For få dager siden hørte jeg én si: «Nå kan du da ikke lenger tro at der er en Gud, når han tillater dette.»

Jeg har nå pekt på at opphavet til krigen og all dens nød må vi søke hos oss selv, og ikke hos Gud. Ethvert feiltrinn straffer seg selv. Krigen er en rettfærdig gjengjeldelse for *vår* urettfærdighet. Det er det vi nå så bittert får erfare.

Men bortsett fra dette at krigen er straffen for våre synder og forsømmelser, så gjør vi rett i å spørre oss selv om vi i det hele tatt har noe krav på at Gud skal spare oss for lidelser og prøvelser.

Det har han aldri lovet oss. Derimot har vi flere uttalelser av Jesus om at det å være hans disippel betyr å ta på seg et kors. I dagens evangelium hører vi ham si: «Salige er de som er fattige. Salige er de som nå hungrer. Salige er de som gråter.» Han sier også et sted: «De skal jamre og gråte, men verden skal glede seg.» (Joh. 16, 20.) Et annet sted sier han: «Når verden hater dere, da skal dere vite at den har hatet meg før dere.»

Saken er den at Vår Herre er en korsfestet Herre. Kristendommen er en religion som har et kors som sitt kjennetegn. Den kristne tro er en tro på en korsfestet. Om dette sier apostlen Paulus: «Jødene søker tegn og grekerne søker visdom. Men vi preker den korsfestede Kristus, en forargelse for jødene og en dårskap for hedningene; men for dem som er kalt, både jøder og grekere, Kristus, Guds kraft og Guds visdom.» (1. Kor. 1, 22.)

La oss derfor være på vakt mot å ta forargelse av korset. De kristne har aldri vært spart for kors og trengsler. Onde tider har fulgt kirken i dens to-tusen årige historie. Kirkens vei er en korsvei. Vi føler det særlig sterkt i dag. Men la oss ikke glemme at tidligere tider har opplevet like store og endog større prøvelser.

La oss tenke på de tre første århundreder. Da var det livsfarlig å være en kristen. De kristne måtte leve skjult i katakombenes mørke.

Men så kom riktignok den dag da Romerriket sluttet fred med kirken. De romerske keisere ble kristne og kristendommens beskyttere. Drømmen om det evige Rom og det kristne keiserdømmes storhet begynte å demre for de kristne. På den tid sendte keiserinne Helena, Konstantin den stores mor, fra sin reise i det Hellige land, en av naglene fra Jesu kors til sin sønn, for at den skulle innfelles i keiserkronen. I gravtalen som kirkefaderen Ambrosius holdt ved keiser Teodosius' død, år 395, kommer han iinn på dette, og utbryter: «O hellige nagle. du som bærer hele universet og som tjener som smykke på herskerens panne, så at de som lenge bare var troens forfølgere, nå blir troens forkynnere.»

Men fra denne drøm om Rom som midtpunktet for et kristent verdensherredømme våknet de kristne snart opp til en trist og brutal virkelighet. Bare femten år etter Ambrosius' tale ble Rom erobret og plyndret av Alariks hedenske horder. Det stolte

Rom, som i århundreder hadde behersket verden, og som nettopp hadde omvendt seg til kristendommen, *det* ble offer for barbarernes ødeleggelseslyst. Hvordan kunne Gud tillate det, var det spørsmål som de kristne også da stilte. I et brev fra kirkefaderen Hieronymus, som på det tidspunkt oppholdt seg i Betlehem, får vi et inntrykk av hvor sterkt Roms fall virket på sinnene. «Min røst kveles,» skriver han, «og jeg får ikke ord fram for bare hulken. Den er erobret, denne by som selv har erobret hele verden. Denne navngjette by, imperiets midtpunkt, herjes av ild.

Det er ingen egn som ikke mottar flyktninger fra Roma. Jeg ville i dag sette meg til å arbeide med profeten Esekiel, men da jeg skulle begynne å diktere, følte jeg en slik smerte ved tanken på katastrofen i Vesten at jeg ikke fant ord. Lenge var jeg taus, for det var ikke tid til annet enn tårer.»

Tyve år senere nådde barbarene til Nord-Afrika og kringsette byen Hippo, hvor Augustin lå for døden. Men den gamle døende mann tapte ikke motet. Atter og atter gjentok han: «Ikke vil den være stor som holder det for det store at stakk og stein faller og dødelige dør.»

*

Jeg har nevnt disse trekkene fra Romerrikets undergang som et eksempel på tidligere trengselstider i Kirkens og menneskehetens historie. Vi kunne peke på mange flere like alvorlige fra senere tider. Kirkens vei er derfor en korsvei. Jesus har selv sagt at det er slik. Vi gjør derfor urett i å bebreide Gud at han prøver oss, især når vi ser at prøvelsene er en rettferdig tukt for våre synder og vår ondskap. Men vi har selvfølgelig lov til å bønnfalle Gud om at han forkorter prøvelsene. Og fremfor alt må vi be ham skjenke oss kraft og styrke til å bære dem trofast og utholdende mens de varer.

Her kan vi lære av apostelen Paulus. Hans liv er rikt på trengsler og prøvelser. Men han bærer dem ikke bare med tålmodighet, men endog med glede. «Jeg er full av trøst og har en overvettets glede i all vår trengsel,» skriver han til de kristne i Korint. I slutten av brevet kommer han igjen tilbake til dette: «Jeg er vel til mote i mine svak-

heter, i forhånelser, i nød, i forfølgelser, i trengsler for Kristi skyld.» (2. Kor. 7, 4; 12, 10.)

Også hos apostelen Peter finner vi uttrykk for glede selv i motgang og prøvelser: «Høyt elskede, bli ikke forundret over den ild som kommer over dere til prøvning, som om det hendte noe nytt med dere. Men gled dere over å få del i Kristi lidelser, så de også kan glede og fryde dere ved åpenbaringen av hans hellighet.» (1. Pet. 4, 12.)

Det er dette sinnelag som vi må be om at vi også må få nåde til å eie. Hver gang vi ber Angelusbønnen, sier vi nok:

«Vi ber deg, Herre, fyll våre hjerter med din nåde, — — — så vi ved din Søns lidelse og kors må bli ført til oppstandelsens herlighet.» Men vi trenger stadig på ny å besinne oss på at det å være en kristen ikke først og fremst betyr å ha gode og fredelige dager.

Vi lengter alle sammen etter fred. Men vi må ikke glemme at freden på jorden er lovet til mennesker av en god vilje. Fordi menneskenes vilje så ofte vender seg til det onde, kan vi ikke vente noen varig, noen evig fred på jorden. En fransk politiker har en gang sagt: «Jeg vet ikke om krigen er et mellomspill i freden, eller om freden er et mellomspill i krigen.» Det er jo en pessimistisk uttalelse. Den

kristne optimisme håper på fred også på jorden, hvis bare menneskene lærer å holde Guds bud. Men først og fremst kjenner den kristne hjertets indre fred og glede selv i krigs- og trengselstider. Og den kristne kjenner håpet om en ny himmel og en ny jord «hvor Gud skal tørre hver tåre av deres øyne, og døden skal ikke være mer, heller ikke sorg eller skrik eller smerte være mer; for de første ting er slutt.» (Åp. 21, 4.)

Det er dette håp som må besjele oss på denne bots- og bededag. Hvis vi lider, så lider vi rettferdig for våre synder. Men vi eier det faste håp at prøvelsen bare er en overgang. La oss derfor slutte med dette ordet av apostelen Peter: «Men all nådes Gud som har kalt oss til sin evige herlighet i Kristus Jesus, han vil fullkomme, styrke og grunnfeste dere etter kort tids lidelser.» (1. Pet. 5, 10.) Amen.

Finn Dominique Thorn. O. P.

Foran tabernaklet

Av Fénelon.

Hva fattes meg når jeg har Deg, min Gud? Sannelig — Du er det eneste virkelige gode vi mennesker kan eie! Ta dem fra meg, alle disse svikefulle og falske jordiske goder, som så uverdig bærer dette navn og som bare gjør oss til dårligere og lavere vesener! God er kun Du, Gud — og kun Du skal bo i mitt hjerte, all tid og alle vegner! La alt bli tatt fra meg: fornøyelser, overflodig eiendom, æresbevisninger, makt, venner, sunnhet, ja selv livet, når bare Du vil bli hos meg vil jeg alltid føle meg rik fordi jeg da ikke har mistet det eneste som gir livet verd — fordi jeg da likevel har alt. Herren har oppsøkt meg når jeg fór vill — han har elsket meg selv når jeg glemte ham — han har vært trofast mot meg selv når jeg var utakknemmelig mot ham. Jeg er i din hånd, Gud — og Du skal føre mig hvorhen du vil! Jeg føler min svakhet og din styrke. Når du er med meg, hvem kan så være mot meg? Før meg på dine veier, mot ditt mål!

„BÖNNENS APOSTOLAT.“

Redigert av sogneprest Høgh, forbundets leder for Oslo Vikariat.

Bønneintensjoner for november:

- I) Sjøfolkene og deres prester.
- II) De tvilende og frafalne i misjonene.

I.

Mer enn halvparten av verdens sjøfolk er katolikker, mens knapt en fjerdepart av rederiene og sjøtransporten er på katolske hender. Skulle ikke dette være nok for oss til å innse nødvendigheten av Kirkens arbeid blant sjøfolkene? Vel er det så at overalt hvor en katolsk sjømann kommer, vil han finne katolske kirker og sjelesørgere, men det er ikke bare dette sjøfolkene trenger til. De har også standsinteresser å ivareta, rettigheter de må forsvare og plikter de må og vil oppfylle, og som de ledende i sjøfartens verden ikke alltid har øye for. Derfor er også en mer levende kontakt mellom Kirken og sjøfolkene nødvendig, ikke minst under de forhold som til nå har rådet i verden.

Våken som alltid og lydør for alt som kan fremme Guds rike på jorden har Kirken derfor med åpne armer tatt imot den organisasjon de katolske sjøfolk selv har bygd opp: «Apostolatus Maris», Sjø-Apostolatet. Slik er den sjøfarende katolikk blitt et virksomt ledd i Den Katolske Aksjon, og Apostolatus Maris er på sin side firedoblet siden 1920.

Sjøapostolatet er ikke bare en sjømannsmisjon i betydningen av en forsorgsorganisasjon for sjøfolkene som bygger sjømannshjem og sørger for de sjøfarendes religiøse liv. Nei, det er sjømennenes egen organisasjon som varetar alle deres interesser, åndelige og materielle. Den enkelte sjømann er selv medlem av organisasjonen, han er legapostel og hjelper. I spissen for organisasjonen står A.M.I.C., Sjøapostolatets Internasjonale Råd, som før krigen kom sammen til drøftelser hvert eneste år. Rådet ble stiftet i Westminster 6.—7. juni 1931 for å samle og co-ordinere alle eksisterende katolske organisasjoner for sjøfolk rundt om i de forskjellige land. Disse er representert i Den Internasjonale Eksekutivkomité som kommer sammen så ofte det er nødvendig.

Enhver vil forstå at et slikt forbund allerede under normale forhold har en vanskelig oppgave og arbeidsmark. Under de nåværende ekstraordinære forhold vokser disse vanskeligheter ut over alle grenser. Så meget mer bør enhver føle det som en æressak og en kjær og hellig oppgave å hjelpe til — om ikke annet så med sin bønn og sine hellige kommunjoner — så Sjøapostolatet kan nå og fylle sitt store, nødvendige mål: Å samle katolske sjøfolk fra alle land til et stort broderlig fellesskap i arbeidet for Gudsrikets utbredelse.

Dette vil enhver av oss gå inn for med hele vår sjel, derfor ber vi med Bønnens Apostolat for sjøfolkene og deres prester:

«Jesu høyhellige hjerte, at du vil velsigne sjøfolkene og deres prester, derom ber vi deg, bønnhør oss!»

II.

Ar om annet finner tusener og atter tusener sjeler veien til vår hellige Kirke rundt om i misjonslandene. Men på tross av at så mange følger kallet og drar bort fra hjem og fedreland og ut for å virke i misjonene, er og blir «høsten stor og arbeiderne få». De enkelte misjonsarbeidere får derfor ofte flere stasjoner og store områder de har omsorg for. Stadig på reise blir det derfor ofte uker og måneder mellom hver gang de kan komme til de forskjellige stasjoner. Slik blir de nyomvendte uten prestelig hjelp og bistand midt oppe i de største sosiale vanskeligheter. Fra alle kanter, fra venners og slektingers side blir de påvirket, og ofte blir de isolert fra sine omgivelser p. g. a. sin kristne bekjennelse.

Ikke å undres over at mange under disse forhold begynner å vakle, og at mange også atter faller fra troen og kristen praksis. Vanskelighetene kan være bent frem overmenneskelige både for misjonærene og de nyomvendte, og de frafalne og lunkne er ikke nettopp den minste vanskelighet. Derfor kan også misjonærene fortelle om hjerteskjærende tragedier.

Men hvor vanskelige er overmenneskelige, må også hjelpen være overnaturlig, og her kan vi alle hjelpe. For midlet og hjelpen i disse vanskeligheter heter bønn og atter bønn, bønn og forbønn. Derfor kaller Bønnens Apostolat oss til bønn for de tvilende og frafalne, et kall vi ikke vil lukke hverken ører eller hjerter for. Tvert imot, vi slutter ivrig opp om B. A. og ber:

«Jesu høyhellige hjerte, at du vil forbarme deg over de tvilende og frafalne, derom ber vi deg, bønnhør oss!»

Vår plikt mot dyrene.

Av dr. Ernst Adler.

Hvis mennesket levde i skogen som et stykke natur som en vill blant ville, da ville ingen finne på å kreve det til regnskap for dets medskapningers velferd.

Men nå står saken slik at en stor del av dyrene overhodet ikke kan leve uten mennesket. Ikke bare har mennesket temmet dem, dels av nyttegrunner, dels for å glede seg ved deres selskap, men selve naturen har

mennesket forandret. Urskogene er stort sett blitt til vakre, nyttige skoger som vi har dem i dag.

Under disse omstendigheter er det lett å gjøre spørsmålet om menneskenes ansvarlighet overfor dyreverdenen. En dyrevenn oppfylder sin plikt med glede, fordi dyrene virkelig beriker hans liv, den likegyldige bekjenner seg stadig til en velvillig nøytralitet, og bare et umenneske som har mistet all følelse av hellighet og glede, har spark og skjellsord tilovers for dyrene. I byene finnes det katter og hunder som rett og slett blir prylt og jaget på gaten av sine ubeherskede eiere. Det er ikke så meget medlidenhet som trykker oss når vi ser slik elendighet, men meget mer dyp skamfølelse over å stå på to ben og ikke på fire, skammen ved å tilhøre samme art som disse medmennesker, som har tapt de siste rester av menneskelig verdighet.

Mennesket skulle være herre over jorden og alt som befinner seg på den. Virkelig herredømme utmerker seg alltid ved verdighet, rettferdighet og mildhet. Men for å nå rettferdighetens renhet og indre hellighet behøves det kjærlighet, kjærlighet til mennesker og dyr og trær, kjærlighet til livet og til alt som lever. At kjærlighet er det store krav for å kunne være menneske og jordens herre, det ble sagt oss inntrengende alt for 2000 år siden. Formaningen er ikke falt i så altfor god jord. Men det ligger i den enkeltes makt å være med og vinne tilbake den tapte renhet og hvile, når bare enhver avbetaler sin del av den skylden som tynger oss. Betalingsmidlet heter godhet og rettferdighet for mennesker og dyr. Godheten gjør ikke forskjell på gjenstanden, den kan ikke annet enn strekke seg ut både til mennesker og dyr.

År ut og år inn arbeider hester, kuer og okser under veldig anspenning av sine krefter for menneskene. De er våre slaver, deres tilværelse er ofte ganske gledeløs. Men bør det ikke i det minste hindres at de blir slått? Synet av et menneske som slår et dyr, er så nedverdiggende og er et slikt slag mot menneskets verdighet, at en kunne ønske å skjule seg av skamfølelse.

Grusomhet mot dyr gjør menneskene mindreverdige, ja slette. Det kveler følelsen av renhet og godhet og er medskyldig i den alminnelige forråelse av livet og i ødeleggelsen av det menneskelige samfunn.

Under dette synspunkt kan en i virkeligheten hevde at dyrebeskyttelsestanken også gavner menneskene, fordi den beskytter dem mot å øke deres skyld utover det som kan måles.

Men ennå er det mange krefter virksomme for å redde menneskelighetens idé. St. Franziskus, Goethe, Romain Rolland og andre har anerkjent denne plikt til solidaritet med dyrene. For her dreier det seg virkelig om plikt og ikke sentimentale følelser.

Men likesom enhver pliktoppfyllelse dypest sett avlaster og frigjør, så en med større glede kan vende seg også til livets nytelser, så gir også kjærligheten til dyrene forhøyet livsglede. Livet, som rører seg på samme gåtefulle måte i mennesker som i dyr, finner tusen muligheter til å belønne sine venner, overøse dem med goder og skaffe dem sjelens renhet.

Ernst Adler.

Spørsmål og Svar.

(Under denne rubrikk vil en av våre medarbeidere, monsignor Kjelstrup, svare på spørsmål som kan påregne almen interesse. Hans adresse er: Vår Frue Villa, Smedstad pr. Oslo. Alle henvendelser behandles konfidentielt, og intet navn offentliggjøres.)

Hvorledes kan vi kjenne hverandre igjen i evigheten?

Spørsmål: Man sier i alminnelighet at man skal gjenkjenne sine kjære avdøde, når man møter dem i evigheten. Men kan dette være sant, da det jo er bare ånder man møter?

M. T. (Bergen.)

Svar: Når i dødsøyeblikket lyset fra sannhetens verden begynner å skinne inn i sjelen og evigheten bryter fram i all sin overveldende virkelighet, overflyttes vi til forhold og tilværelsesbetingelser som er så vidt forskjellige fra dem vi nå lever under, at vi bare kan forestille oss dem ved hjelp av bilder fra vårt liv her på jorden. Vi bør derfor ikke gruble for meget over spørsmål som det De her stiller meg, for i mangt og meget vil våre forestillinger bli svevende og ufullkomne. Her på jorden må sjelen benytte seg av de legemlige sansorganer for å komme i kontakt med utenverdenen, men på det første trin av det hinsidige liv — dvs. før kjødets oppstandelse og sjelens gjenforening med legemet har funnet sted — må kontakten skje uten sansorganenes formidling på en måte som vi ikke kan gjøre oss noen advækat forestilling om.

I den hellige Birgittas «Åpenbaringer» (et skrift som selvsagt ikke er inspirert, men i hvert fall ikke inneholder noe heresi) hører vi Guds hellige Mor fortelle seersken fra Vadstena om hennes avdøde sønn Karls møte for Guds domstol. Maria innleder beretningen med omlag følgende ord: «Kjære søster. Når jeg nå skal meddele deg hvorledes din sønn dømtes av sin evige dommer, må jeg anvende bilder og uttrykk fra den verden du ennå lever i, for her i evigheten er det bare to legemer, nemlig vår Herres Jesu Kristi legeme og mitt. Det finnes ikke ord i de jordiske språk som kan uttrykke forholdene her i himmelen.» Deretter går hun over til å skildre den unge manns møte for Guds dommersæte, idet hun anvender bildet av en jordisk rettergang.

Som man ser, forutsetter også den hellige Birgittas Åpenbaringer at hver menneskesjel får sin dom straks den har avlagt det legemlige hylster. Dette er jo også den katolske Kirkes uttrykkelige lære. Den evige fortapelse tar således straks sin begynnelse for de sjeles vedkomende som møter fram til dommen uten «bryllupskledningen», det overnaturlige livssamfunn med Gud, og himmelen åpner straks sine porter for de sjeler som

ikke trenger en ytterligere lutring i skjærsilden. Ved «kjødets oppstandelse» på den ytterste dag vil da også legemene få sin del av straffen eller av herligheten i fedrelandet. St. Paulus taler ofte nok om denne sannhet, og den forutsettes bl. a. i Jesu lignelse om den rike mann og Lasarus. Visse protestantiske sekters lære om at sjelene ligger i dvale til den ytterste dom begynner, må derfor bestemt avvises som heresi.

Om lykksaligheten i himmelen er det også blitt skrevet fra protestantisk hold adskillig som ikke stemmer overens med hva Moderkirken har lært helt fra apostlenes tid. Man får nemlig av disse skildringer ofte det inntrykk at noe av det vesentligste ved saligheten er gjenstynt med våre kjære. Selvfølgelig vil det glede en sjel i himmelen å treffe igjen noen av dem en har holdt av på jorden, men denne glede er dog rent uvesentlig i forhold til det som er det store, altoverveldende ved den himmelske lykke, nemlig det Guds hellige Kirke kaller «*visio beatifica*», *det saliggjørende syn* av Guddommen ansikt til ansikt i all hans storhet, majestet og herlighet. Det er dette syn av Gud verdensapostelen hentyder til med ordene: «Hva intet menneskelig øye har sett, intet øre har hørt og som aldri er blitt noe menneskehjerte til del, det har Gud forbeholdt for dem som elsker ham.» Og St. Johannes jubler: «Vi skal få se ham som han er» — nemlig i all hans ufattelige skjønnet og herlighet.

Og legg nå merke til at *det er i dette saliggjørende syn vi får se og gjenkjenne våre kjære*, liksom de hellige i dette syn erfarer og hører de påkallelser som forbønn som stiger opp til dem fra jorden. Hver eneste sjel har dessuten *sin særpregede individualitet* som står klart for Guds altskuende øye, og som gjør at heller ikke vi, når vi ser den i Gud, kan forveksle den med en annen. Det saliggjørende syn gir oss derfor ikke bare evnen til gjenkjennelse, men det dreier seg snarere om en gjen-sidig lynsnaar gjennomskuen av krystallklare personligheter — hver med sin karakteristiske, særpregede individualitet som utelukker muligheten av en forveksling. Således kunne St. Peter under forklarelsen på Tabor kjenne Moses og Elias, skjønt han aldri hadde sett dem før. Når på den ytterste dag de forklarede legemer gjenforenes med de sjeler, hvis hylster og redskaper de var i forgjengelighetens verden, vil også andre momenter spille inn av betydning for denne vår gjenkjennelse. Apostelen Paulus skriver nemlig: «Der er himmelske legemer, og der er jordiske legemer, men én er de himmelskes, en annen de jordiske legemers herlighet.» (I. Kor. 15, 40.) Men disse momenter kommer ikke i betraktning her, hvor det bare er tale om en gjenkjennelse mellom de fra stoffet frigjorte sjeler.

Skulle De ønske en utførligere redegjøring av det her omhandlede spørsmål, bør De lese «Lykksaligheten i himmelen» av pater T. J. Boudreaux, S. J. (i dansk oversettelse fra Carl Lunds forlag. Kbhvn 1887) — en gripende deilig liten bok som sikkert finnes i Bergens katolske menighetsbibliotek, og som en hver katolikk burde kjenne. Ennå fyldigere er «Our home in Heaven» av Max Caron (utkommet hos R. & T. Whitehouse, London 1919.)

Bokanmeldelse.

Johannes Jørgensen: «Den hellige Birgitta af Vadstena.» (Gyldendal.)

Med spenning har Nordens lesende katolikker ventet på denne nye bok av Johannes Jørgensen, hvis første bind nå er utsendt mens det andre ventes utgitt i løpet av 1942. Ville den bli merket av forfatterens fremskredne alder — han har jo fylt 75 år? — Ville den nå høydene fra «Frans af Asissi» og «Katharina af Siena», de bøker som har skapt Joh. Jørgensens europeiske ry —?

Den har gjort det! Og den nordiske katolisisme kan være stolt av å utsende et slikt verk mens muserne tier en verden over.

Joh. Jørgensen har valgt seg et emne verdig hans emnente kunst — av større format (rent menneskelig sett) er det vanskelig å finne en personlighet når en da ikke skal tilbake til Paulus og kirkefedrene. Og en kvinne med større kirkehistorisk innsats finnes neppe. I mystikk er hun den store Terese av Avila nesten jevnbyrdig og i sitt lands, i Sveriges på store markante skikkelser så rike historie raker hun opp som den eneste ved siden av Gustav Adolf som kan ses fra Europas horisont. Som *han* griper også hun inn i en verdensdels skjebne, og gjør det fordi hun tror at Gud fører hennes hånd.

Birgitta er ikke alene Nordens store kvinneideal, senere realisert i *Margarete* — hun er kirkens modell på en kvinne, hustru, mor og helgeninne. Til trøst for all oss som ikke er gått i kloster, står hun med begge sine faste føtter plantet i denne verden, men med hode og hjerte i himlen. Rart at ikke Sigrud Undset, som en hele tiden tenker på, har snappet denne skikkelse bort for nesen av Joh. Jørgensen!

Birgitta var mystiker og ikke drømmer. Det var et praktisk Gudsrike *på denne jord* og av oss skrøpelige mennesker hun ville bygge — ikke et religiøst svermeri, men et samfunn, båret av de nye lover og «styrt med Fadervår» (som den store *Medici* spottet *Savanarola* for å strepe etter). «Der gjalder Lurer i Birgittas Sjel,» sier Joh. Jørgensen. «Hun er Høvdingedatter og vant til at byde over Konger, derfor stiller hun suveræne Krav og Frelsesvilkaar op, som er hendes egne — men som forfærder en Nutidskatholik.» «Hennes hudløse samvittighet» forekommer oss til en viss grad patologisk, men Ibsens og Kierkegaards disipler må medgi at hun ikke innlater seg på kompromis. Uten å vakle taler, byder, tryggler, tukter og belærer hun prest og munk, bisp og pave, konger og keisere, og hun er ikke nådig om noen snur det døve øret til. Den sikre hånd som fører penn og ris er så sikker, fordi den alltid tror seg ført. Denne gigant i åndens rike skildrer Joh. Jørgensen i sin dobbelt-egenskap av videnskapsmann og dikter. Hvilken lærdom ligger det ikke bak dette bind: paleografi, filologi, historie, teologi — og så leses det som en roman. Lærdommen kan den kyndige søke i notene — ingen som har lest hans to andre storverker, trenger frykte for ikke å forstå dette siste.

Hvor før det velske språk sang gjennom hans prosa er det nå det like så yokaldype men hårdere svensk, både nåtidens og fortidens, og en merker stadig Joh. Jørgensens gamle kjærlighet til latinen.

K. K.

Boken er full av poesi, trass i all historikken. Les således Ulf og Birgittas valfart til Nidaros — så ekte Joh. Jørgensen. Ekte ham er også disse glimt av gull fra geniets verden som gang på gang ligger for hans fot og får smil og tårer opp i ens øyner over en enkelt linje.

J. Jørgensen er vendt hjem i denne bok fra sitt velske utfartssted — den handler om *vårt*, om Norden. Den topografiske sikkerhet som gjorde ham til så god en fører i Italia, lar ham orientere seg i Birgittas Sverige og i Campostella-valfartens land som i fødebyens gater. J. Jørgensens innsats i moderne hagiografi er ikke minst den at han alltid oppholder seg på stedet hvor boken skal foregå så en får heltens atmosfære, — det er ikke arkivstøv på hans skikkelser. Til hans uhyre forskerflid kommer hans store berøsthet som tillater ham å føle seg inn i Birgittas miljø som er intet mindre enn hele det katolske vesterleden — dette ene samlede kulturområde med det store latinske fellesspråk og med felles tro, liv, lov og tenkning.

Men han gir oss mer enn Birgittas liv til hun for godt forlater fedrelandet — han gir oss hele *middelalderens* atmosfære og nb! den *korrekte* middelalder. En tid som svinger mellom ekstase og helvetesredsel, og hvor ingen tviler på frelsens evangelium men alle synes å tvile på sin egen frelse. En tid som svinger omkring Dies iræ og Stabat Mater som de to poler og hvor krusifikset og pasjonen har formørket påskemorgen og himmelfarten — derfor også en tid hvor demoner vrimler som på en gotisk katedral og de besattes skrik skjærer inn i korsangen og pilgrimvisen.

Vi ser et broket galleri av kirkens og rikets menn og kvinner, på godt og ondt i den unge rene gotikkas dager, besjelet av korstogsidealet og drevet til en kvantitativt imponerende prestasjon av gudelige øvelser. Men redet av lidenskaper og redsler, fryktende den natur som kort etter — i renessansen og reformasjonen — skal slå seg løs, bekjempende den med lite hell og skjelvende under truslen om den evige ild eller oppgivende alt i et tragisk «la stå til».

Det står en blålig røkelsesduft av legender over boken som kan synes den ene og den andre noe kvelende og hvor en kunne ønske å se en skarpere strek trukket mellom tro og overtro, lære og legende. Det er ganske visst trukket en strek og den er fin. Men den er ikke skarp — den viser ikke at hverken kanonisasjon eller konsiliens approbasjon betyr Kirkens garanti for ektheten av syner og budskaper, som hverken oldkirken eller nåtiden kan tenke seg i Kristi munn eller fra Marias lepper. Den eneste autoritet for dem er Birgitta selv, men hun kan ikke binde hva Kirken ikke binder. Og dog — vil en ønske å undvære en eneste av disse fine miniatyrer om St. Jakob eller Magdalena —?

Ethvert element som inngår i høymiddelalderen er med og belyst med stor klarhet. Vi ser Kirken som «Guds almue»s eneste venn mot tyranner og dyrkere av fødsel eller penger. Vi ser en verden som ennå har slett samvittighet hvis den skriver lov, avsier dom eller fører krig mot Guds vilje, og hvor alle kulturelementer forenes med troen i en totalitær livsanskuelse.

Nordens katolikkers takk til Joh. Jørgensen for denne herlige bok må være at *den blir kjøpt*. Ungdomsverket om Frans, manndomsverket om Katherina og nå alder-

domsverket om Birgitta — det er en stigning som dementerer forfatterens alder og lover oss ny glede når bind II foreligger.

Peter Schindler.

Bøker inngått til redaksjonen:

N. W. DAMM & SØN:

Rudyard Kipling: «Jungelboka». Oversatt av Hans Braarvig.

ASCHEHOUG & CO.:

Will Durant: «Store Tenkere. Deres liv og meninger.» Med forord av professor Arne Næss. Oversatt av Finn Grieg, magister Ingjald Nissen, lektor William Nygaard.

Eivind Berggrav: «Mannen Jesus. Sjelelegen.» En skisse.

Eivind Hauge: «Passasjeren». Noveller.

Fru Signe Berling.

Danmarks katolikker har lidt et stort tap ved fru Signe Berlings død Allehelgens dag. Men også her oppe er hennes navn kjent, navnlig innenfor N. K. K. F. Hun sviktet aldri ved landsmøtene, og der fikk også de norske representanter høve til å nyte godt av hennes vidtfavnende gjestfrihet, en tradisjon i familien Berling, som hun holdt høit i ære og førte videre fra det gamle berømte hjem på Ordruphøi.

Personlig var hun kan hende ikke kjent av så mange — til gjengjeld er det ikke tall på alle dem som gjennom årene direkte og indirekte har mottatt hjelp og støtte av henne. Og lederne for katolske institusjoner o. l. kjente henne iallfall fullt ut — enhver god katolsk sak kunne gjøre regning på hennes forståelse og aktive sympati. Også i den retning førte hun familietradisjonene videre — en tradisjon hvis krone er den prektige Andreaskirke i Ordrup, hvor hun nå hviler i det stille og fredelige Berlingske gravsted.

Fru Signe Berling var en statelig og meget vakker dame, og hennes skjønnne hjem dannet en verdig og utsøkt ramme om hennes personlighet når en hadde den glede å tale med henne på to-mannshånd der oppe. Men det er ikke dette estetiske inntrykk som er det blivende nå hun er død — det som lever etter henne, er minnet om et høysinnet og medfølende menneske, som livet hadde lært forståelse fordi det ikke bare hadde vist henne sine lyseste sider men også latt henne stifte bekjentskap med kamper, sorger, skuffelser og prøvelser i langt høyere grad enn man skulle tro om man bare holdt seg til de ytre, de overflatiske forhold. Man minnes nå med dyp takknemlighet de glimt man fikk se av et sjeloliv, for hvem det *gode*, det *skjønnne* og det *sanne* alltid var det avgjørende — som mål og middel, som drivkraft og bremse. Og man takker for at ens vei momentvis har krysset et så verdifullt menneskes som fru Signe Berling. R. I. P.

E. D-V.

TOLLFRI TANKER

Hvis vi bare lever for å tjene Gud og ikke ønsker annet vil hverken menneskers ros eller daddel berøre oss, enn si bringe oss ut av likevekt, for da vil det ene nødvendige for oss være hva Gud mener om oss, ikke hva andre mener.

*

Skillet mellom verden på den ene side og Guds vilje på den andre er avhengig av den ånd som inspirerer oss. Det er sinnet som avgjør om en handling er «av verden» eller ei. En uskyldig ting kan bli «av verden» for oss hvis vi i tanker, ord og handlinger gir den en uriktig plass — d. v. s. hvis vi ikke bruker den i Guds tjeneste og til hans ære.

*

Vi skal ikke frykte annet enn et tvilende, utro sinn, som vanærer Gud ved å klage og nære mistro til hans kjærlighet.

*

...Det er sjelden å finne en sjel som er stille nok til å høre Guds tale.

Herhjemme —

Oslo. Våre katolske kunstnere fortsetter sine suksesser. Sist har *Thoralf Norheim* gjestet sin fødeby Notodden hvor avisene strømmer over av begeistring: «Vi gleder oss over hans sikre og fornemme klaverspill og over at han er en kunstner i rik vekst. Teknikken er i orden men bare som en villig tjener for det han tryller fram av de store mesteres verker.» («Teledølen») — for bare å ta den ene. Konsertsalen var fullt besatt, med stor stemning, fremkallelser og ekstranumre, og engagement til en konsertopptreden dagen etter med Chopin, Grieg og selve «Måneskinnssonaten» på programmet.

Hamar. Søndag den 9. nov. — etter tilbedelsestimen — hadde lokalavd. av St. Olavs forbund møte i foreningslokalet. Olavshymnen ble sunget, og formannen ønsket velkommen. Frk. Sigrid Øde holdt foredrag om Mathilda Wrede — de fangnes venn. På en meget underholdende måte skildret hun Mathilda Wredes slekts- og livshistorie, og vi fikk et vakkert bilde av hennes innsats for å lette de fangnes kår i Finnland. Det er ikke vanskelig å forstå at åndelige lenker kan være tungere å bære og vanskeligere å bryte enn lenker av jern og stål. I fengselsmisjonens og verneforeningens arbeid ligger store oppgaver for den kristne neste-kjærlighet. Applausen som fulgte etter foredraget viste at det var falt i god jord. Formannen takket på alles vegne. Deretter var møtet preget av bespisning, utlodning og «allsang» som nesten ikke ville ta slutt.

Tilley.

Et lite kursus i kirkelatin.

XIV.

ANNEN DEKLINASJON: INTETKJØNN, -UM.

A. Entall:

nom. vok. og akk. VERBUM, ord, et ord, ordet.
gen. VERBI.
dat og abl. VERBO.

Flertall:

nom. vok. og akk. VERBA.

gen. VERBORUM.

dat. og abl. VERBIS.

1. Som du ser, har intetkjønnsord både i entall og i flertall, den samme form i nom. vok. og akk. Forresten bøyes disse -um ord etter 2. dekl.

2. Adjektiver bøyes etter f. eks. *verbum bonum*, *verba vestra*.

B. *aetérnum* evighet.

auxilium hjelp.

coelum ¹⁾ himmel.

firmaméntum støtte, styrke.

judícium dom.

peccátum synd.

refúgium tilflukt.

regnum rike.

totum allt.

vinum vin.

aetérnus, *a*, *um* ²⁾ evig.

apertus, *a*, *um* apen.

durus hård, tung.

creáre å skape.

enarráre (og *narráre*) å fortelle, forkynne, melde.

exaltáre å opphøye, ære.

justítia rettferdighet.

novus, *a*, *um* ny.

nuntiáre (og *annuntiáre*) å melde, kunngjøre, bringe bud.

C. OPPGAVE.

1. *Vinum non habent* (Joh. II).

2. *Non potest vidére regnum coelórum* (Joh. III).

3. *Verba vitae aetérnae habes* (Joh. VI).

4. *Tui sunt coeli et tua est terra* (Ps. 88).

5. *Coeli enárrant glóriam Dei* (Ps. 18).

6. *Pleni sunt coeli et terra glória tua* (Messe).

7. *Ecce vídeo coelos apértos* (Act. VII).

8. *Deus peccáta nostra videt*.

9. *Ecce enim ego creo coelos novos et terram novam* (Ps. 65).

10. *Laudo te Deus meus, et exáltó in aetérnum* (Imit IV 2).

11. *Firmaméntum meum et refúgium meum es tu* (Ps. 70).

12. *Annúntiat verbum suum Jacob, justítias et judícia sua Israél* (Ps. 147).

13. *Dignum et justum est* (Messe).

14. *Quando Jesus adest totum bonum est, quando vere Jesus non adest totum durum est* (Imit. II 8).

¹⁾ *coelum* i flertall er hankjønn: *coeli*, *coelos* osv.

²⁾ Adjektiver finnes i ordbøkene med de 3 endelsene -us, a, um for å vise at de bøyes i hankjønn etter -us ordene, i hankjønn etter -a ordene og i intetkjønn etter -um ordene.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.